

Dr. Mészáros Kálmán

Ébredési mozgalmak a magyarországi baptisták történetében

„Emlékezz az ősidőkre, gondold az elmúlt nemzedékek éveire! Kérdezd atyádat, elbeszéli, véneidet, majd elmondják” (5Móz 32:7).

Bevezetőmben néhány fogalmat szeretnék tisztázni, elvi alapvetést végezni előadásom érthetőségéért.

Az előadásra vonatkozó megtisztelő felkérést elfogadtam, de annak címét csak bizonyos fenntartással, mivel a magyarországi baptisták egész történelme az ébredés történelme. *J. G. Oncken* ama mondása: „minden baptista egy misszionárius”, ezt a felfogást igazolja, ha már egy kicsit messze is értünk tőle.

Missziótörténetünk eddigi szakaszát boncolgatva, ma is azt vallom, hogy mindaddig, amíg egyetlen hitre jutott ember az egyházunk tagja lesz, és az felébredés és egyéni döntés által válik azzá, addig ezt a mozgalmat tartósan permanensen kell hogy vállalja egyházunk.

Sokszor okozott gondot, sőt konfliktust az a tény, hogy az egyházon belüli ébredési mozgalom szükségszerűen szembeállítja az egyházat, mint holt intézményt, a benne fel-feltörő ébredési mozgalommal. Ez igaz lehet egy népegyházi képletben, de minden erőmmel küzdeni szeretnék az ellen, hogy ez így legyen – a struktúrájában egészen más – baptista közösségünkben is.

Az lehetséges, hogy nem minden gyülekezet és lelkipásztor alkalmas egyformán arra, hogy az ébredés eszközzé váljon – vagy éppen alkalmatlanná is válhat –, de ez semmit sem változtat azon a szükségszerűségeken, hogy a baptista hívő ember és közösségünk egyben az ébredés eszköze legyen.

Az utóbbi évtizedekben tartózkodtunk az „ébredés” szó használatától, aminek több oka is van. Az egyik a szó rosszalló, becsmérlő (pejoratív) politikai íze. A korábban születetteket emlékeztette az 1918-as ellenforradalmi szervezkedésekben résztvevő Ébredő Magyarok Egyesületére, akik fajvédő, antiszemita, irredenta eszméktől vezetve szervezték és vezették a fehér terror számos akcióját. A Tanácsköztársaság megbuktatásán fáradozva az 1918. október 31-e előtti határok visszaállítását a keresztyénnek állított fajvédelem a királyság intézményét óhajtotta megvédeni. Vezetőink közt volt *Gömbös Gyula*, *Héjjas Iván*, akik politikai tevékenységüket „Ébredők” címszó alatt egyre inkább a Fajvédő Párt és a Revíziós Liga keretében folytatták. A közösségünkön belüli lelki ébredés mozgalmára bizonyos mértékben ez a szó deviánsan, eltérően hangzik.

A másik ok bizonyára az, hogy a mozgalmak mindig hordtak magukon be nem váltott reményéseket, jó szándékú, nemes célokért lobogó szívű ügyvivők mellé felsorakoztak kalandorok, és valljuk meg, mi sokszor ezeken keresztül láttuk elsősorban az ügyet. De nem ítélnék meg tavaszi virágzaskor az őszi termést. Forrásban lévő mustot, mert tiszta italt szeretnénk. De hogy legyen letisz-

tult, ízletes italunk, előbb fel kell hogy forrjon, s a sörűjéttől majd ezután leválik, megtisztul. Várjuk meg!

A harmadik dolog, ami miatt idegenkedtünk a mozgalom illetően való megnevezésétől, az az, hogy nem egyformán fogjuk fel magát az ébredés tényét sem. Ugyanis, ha tömeges jelenségnek, ill. időszakos jelenségnek és lokalizáltan előfordulónak találjuk az ébredést, akkor természetesen említhető és elfogadható az, hogy történelmünk egyes időszakában volt, és más időszakokban nem volt ébredés.

A Békehírnök is csak a század elején használja jobbra ezt a megjelölést. A Törökszentmiklóson történt ébredésről 1905-ben a 14. oldalon *Varga Sándor* számol be. Ócsán 1912-ben a 15. oldal ad számot róla. Pedig Diósgyőrben ugyanebben az évben tömegeket baptizáltak, és 1913-ban is 30 hitvalló vette fel a bibliai keresztséget Jézus Krisztus példájára a Sajóban. Bár a világháború utáni ébredés csak ezek után kezdődik.

Csak hogy az ébredés létszáma mindig másodlagos, az elsődleges az, hogy valaki felébredt. A misszió legtöbb helyen 1-1 lélek megtérésével kezdődik, amire ezernyi példa van a Bibliában és az egyháztörténelemben. (*J. G. Oncken*, *Rottmayerék*, *Eilinczföldék*, szülőfalumban az édesanyám stb.) A komornyik a gázai úton, *Lidia* Filipiben, ami nem kisebb végső eredményét nézve, mint a jeruzsálemi eset.

Egyébként az ébredési misszió mint módszer, nem is volt baptista sajátosság. A legrégebb baptista misszió Angliában van, ahol eléggé elzárkózó gyülekezetekben éltek. Annyira nem voltak evangéliumot hirdető közösség, hogy bár az újvilágba vándoroltak, magukkal vitték hitüket, s ott hatalmas egyházzá is fejlődött a baptista közösség, de Európa egyetlen államában sem misszióztak 220 esztendőn keresztül (1612–1834). A szigetországban 1612 óta van, s a kontinensen csak 150 éve (Hamburg).

A missziói közösség s ennél fogva az ébredés zászlóvivői is inkább a metodisták voltak. Ezek missziói módszereit fokozatosan vették át a baptisták Nagy-Britanniában. A híres sátormisszió pedig különösen az amerikaiak hatalmas területén szétszórt farmjain és azok lakói között terjedt el. A sátorokban hirdetett ige jutott el a templom, otthon és a gyülekezeti környezet nélkül élő ipari munkások tömegei közé. Ezek a tömegek és helyszínek adták igazán az ébredés otthonát, amint erre 1981 őszén, a Baptista Teológiai Szeminárium 75. évfordulója ünnepi előadásában *dr. Ronald Goulding* testvér, a rüschlikoni Baptista Teológiai Szeminárium akkori elnöke (dékánja) rámutatott.

Hazánkban a sátormisszió nem honosodott meg, de Németországban a két világháború között és részben még ma is tömegeket ér el. Központi Énekkarunk is szolgál

1980-ban és 1984-ben NSZK-beli körútja alkalmával a *Martin Hóman* missziótársaság sátrában. A hírek és tapasztalatok most is tesznek bizonyosságot ilyen ébredésekről. Például: *Evangélikus Élet* 1984. III. 15.

„Graham-kampány Angliában” – „*Billy Graham* amerikai evangélista kéthetes evangélizációs kampányt tartott Angliában. A bristoli kezdő két szolgálat résztvevőit 56 ezerre becsülik, akik közül négyezren léptek elő személyes vallomástételre. Graham hat angol városban tartott még evangélizációt. London kimaradt Graham szolgálatsorozatából, mivel Londonban *Luis Palau* argentin evangélista evangélizált” (EPS)-S.

Az Ébredési Mozgalom korszakai

Azt, hogy miként jelent meg a Kárpát-medencében a baptista misszió, többen többször megpróbálták kifejtetni. Mi a titka annak az evangéliumhirdetésnek, hogy amikor protestáns templomok sorra megürülnek, az egyszerű parasztember, *Kornya Mihály* (1844–1917) prédikálására pedig 11 ezer ember lesz baptista, vagy hogy egy külföldről jövő, tolmáccsal is nehezen érthető ember szavára ezek hallgatnak. A Szentlélek csodálatos munkája ez.

Megállapítottuk a kezdetek történetéről egyrészt, hogy „a múlt század protestantizmusának belső kohéziója meggyengült, igehirdetése megüresedett, az egyház vezetőségének, a papoknak a néppel való kapcsolata megtört”. Másrészt – és ez több az előbb vázolt negatívumok felfedésénél –, hogy a néplelek kegyességi gyakorlata a puritán mozgalmaktól a paraszt ecclesiólákon át igényelte a bibliaolvasások, éneklések, imádkozások alkalmait a házi istentiszteleteken. Hisszük, hogy Isten Lelke tette bölcsé az első parasztapostolokat, hogy küldetésük tudatában maximálisan igyekeztek ezt az igényt kielégíteni, s így alakultak gombamódra első gyülekezeteink, elsősorban az Alföldön, s vele együtt a fővárosban és környékén is.

Meyer, Kornya, Tóth úttörő evangélisták elindítják a szervezett missziómunkát, de a lelki éhség olyan elemi erővel lép fel, hogy képtelenek az evangélium hirdetése utáni igényeket kielégíteni. Megvalósul hazánkban is a nagy onckenai vallomás, amely szerint „minden baptista egy misszionárius”.

1. Ekkor volt közösségünkben az első olyan ébredési idő, amikor a nagy öregek, *Lajos János, Körösi István, Domján Imre, Lisztes Mihály* stb. mellé felsorakoznak az úttörő parasztapostolok. *Seres Sámuel* 1884-ben (1858–1923), *Soós István, Sziűcs Imre, Varga Sándor, Polgár János, Szabó András, Szilágyi Gábor, Lőrök István és Csopják Attila* is. Valamennyien érett férfikorban ill. életük delén döntöttek és szánták oda életüket a misszió ügyének. Munkájuk nyomán a nyolcvanas években több százra szaporodott közösségünk taglétszáma az ébredés gyümölcseként.

Úgy kezdtek, mint kolportőrök, hátukon útipoggyászik edes terhe a Bibliákkal. Róluk jegyzi fel a krónikás, hogy evangélisták lettek, Bibliák, Bibliakörök, Baptisták c. munkájában. Igen, ők az áldott Igét, a Bibliát vitték, ahol alkalom adódott, bibliakört vezettek, s az igét elfogadó megtérők – szolgálatuk által – baptisták lettek. Vagyis ébredést csak az evangélium okozhat, de a szívekhez való eljuttatáshoz evangélistákra, missziómunkásokra van szüksége.

A misszió gyors fejlődését látva küldik ki 1889-ben *Balogh Lajost* és *Udvarnoki Andrást* Hamburgba teológiai tanulmányok végzésére. És jól számítottak.

Ezek azután átélik újra és újra a pünkösdi eseményeket. „*Az Úr pedig minden napon szaporítja vala a gyülekezetet az üdvözülőkkel*” (ApCs 2:47). Azt is, hogy ők lesznek a ma is nagyobbak számító gyülekezetek megalapítói: Nagyszalonta, Derecske, Berettyóújfalu, Szada, Rákoscscaba, Békés, Hajdúböszörmény, Debrecen, Pécs, Soltvadkert, Kiskunhalas, Kiskőrös, Dab, Budafok stb.

2. A második hullám a századfordulón végezte áldásos munkáját a körülményektől függetlenül. Az egyház vezetése kritikus krízisekhez ért. Elismertetés, öregek-fiatalkok ellentéte, nemzetiségi kérdés hullámverése stb. Ennek ellenére tömeges ébredést regisztrálhatunk ebben a monarchia által irányított utolsó időszakban. 1908-ban volt az első Európai Baptista Szövetség konferenciája Berlinben, ahol arról adtak számot az atyák, hogy 10 év alatt huszonnégyszeres, azaz 470-ről 12.000-re emelkedett a taglétszám, amihez fogható a mai napig nem ismer Európa, sem a baptista, sem egyéb felekezetek történelme. Ezt a földrész valamennyi baptista küldöttsége elismerte. 1908-tól pedig újból megháromszorozódott a létszám, 24.000-re. Ez a fellendülés teszi szükségessé – és lehetővé –, hogy 1895-ben megindul a *Békehírnök* c. lapunk (89 éve, legidősebb minden mai magyar egyházi és politikai lap között). Lefordítjuk a német *Glaubenstimme* = Hit hangjai c. énekeskönyvet a gyülekezetek használatára, karénekes könyvet készítenek az énekkarok részére, teológiai tanfolyamokat rendeznek, Szemináriumot alapítanak 1906-ban missziómunkások képzésére. Sőt diakóniát gyakorolnak, amikor gondoskodnak a közösség egyedül maradt öregjeiről, és Kiskőrösön menházat építenek 1905-ben, s Hajdúböszörményben 1910-ben. 1914-től összeszedik a hadiárvékat, és 35 éven keresztül 60 főt befogadó árvalházat működtetnek.

Igazolódott újra, hogy az ébredés mindig az aktív missziómunkának az eredménye. Olyan keresztyénség, amely nem misszionál, az nem keresztyénség, és viszont, az az ébredés, amely nem misszionál (evangélizál), azt nem igazolja az evangélium Ura.

3. Az első világháborút követő ébredéssel is nagyon meg lehetünk elégedve, amelynek első gyümölcseit hazánk észak-keleti részén alakult gyülekezetek realizálták. A nagyvárányi *Sziűcs testvérek* munkája (a Szovjetunióban történt megtérésük lángoló hite folytán) nemcsak szűk pátriárkájuk, hanem az egész Felső-Tisza-vidékre kihatott. *Sallai László* és *Czine Ferenc* a Szentlélek áldott eszközei, vezetésükkel új területtel és több ezer megtérővel gazdagodik közösségünk. Innen kerülnek a teológiára *Mészáros Lajos* és *Vass Ferenc* lánglelkű prédikátorok.

Ezzel párhuzamosan Nógrád kis falvaiban is kigyúl a hit mécsese. *Barkóczi Pál* végzett teológus egy évtizedes áldozatos és küzdelmekkel teli munkássága nyomán 8-10 községben alakul gyülekezet, közel 500 taggal, Galgaguta központtal.

Dunántúlról pedig a *Bretz fiúvek* indítanak egészen új módszerrel missziómunkát az ún. „kocsi-misszió” által – a Pécsi Népmissziós Könyvesház Fiókja égisze alatt. Ez

a szabadegyházi jellegű vállalkozás az Evangéliumi Világszövetség támogatását élvezte, de mert baptista prédikátor vezette, a Tolna-Baranya-Somogy-Veszprém megyei baptista szövénymissziót segítette.

A kor ébredési munkájának egy újabb formája ez a „tiszaivirág”-életű mozgalom, kár, hogy a sátán is vitorlájába fogta a szelet.

Jól indította e korszak ébredési mozgalmát az az egyházszerkezeti esemény, hogy 1920. szeptember 2-án újra egyesült a két (elismert és el nem ismert) szövetség Magyarországi Baptista Gyülekezetek Szövetsége néven. Mi más lehetett volna ez az esemény, mint hatalmas ébredés. Ráébredés arra, hogy rossz volt a vita, az ellenségeskedés, és mennyivel jobb a testvéri békesség.

Segítette a kifejlődést az a másik intézkedés, hogy a missziómunka eredményessége érdekében ifjúsági kerületek alakultak. Konferenciáztak. A budapestiek először 1924-ben Tahiban, majd 1925-ben Visegrádon. A Leányfalun 1928-ban történi próbálkozás után 1929-ben megvásárolták a mai Tahi tábort, ahol István király ünnepe alkalmával augusztusban 4–5 napos országos konferenciát rendezhettek. A kerületekben Baja-Békevár, Pirtó, Békés, debreceni Nagyerdő, Berettyóújfalu, Diósgyőr és a többi helyeken végzett evangélizáció eredményeként egy évtized alatt újra megduplázódott a korábban területvesztés által 7.000-re csökkent taglétszámunk.

Még irigyeink is akadtak 1935-ben. „Isten műve napjainkban” c. könyvében *Márkus Mihály* nyíregyházi metodista prédikátor bírálja a nyíregyházi baptisták ébredési mozgalmát, s azt állítja, hogy az elsősorban magyar nemzeti jellegű volt, és kihagyta a nemzetiségieket, itt a szlovákokat (1946-ban kitelepült híveivel Léva mellé). Mivel ők ezt nem így tették, nyertek is néhány száz megtérőt a városban. – Annyi azonban tanulságul szolgálhat, hogy egyidejűleg nem lehet valakit lenézni és úgy evangélizálni, sem rivalizálva evangélizálni.

Az ébredés munkáját mindenütt evangélizálás előzte meg. A Szentlélek által felkent evangélistát mindig jól segítette az irodalom. A Küirtnek ez volt a profilja. A traktátusok, Olvasd!, Hajnalcsillag erre készítette elő az Ige hallgatóit. Ezekre kinyomtatják az evangélizálás alkalmainak időpontját. *Dr. Somogyi Imre* mellett is dolgozott egy néhány csoport a Nap utcai gyülekezetben. *Bakó Lajos* asztalos erre áldozta keresete jó részét. *Kmetty Ottó*, a *Serafin fiúk Tari Nándor* s jó magam is hordoztam az utcákon házról-házra a meghívókat, és soha sem eredménytelenül.

Egyik-másik csoport alkalmi (üzemi) családi istentiszteleteket szervezett (a kőbányai téglagyárban édesapám, *Mészáros Kálmán*, énekkarral kijött, evangélizált), és a baptista családok mellé mások is csatlakoztak a munkások közül. Az ébredés a Szentlélek munkája, de nekünk is dolgozni kell benne.

4. A negyedik hullám a II. világháború idején és után bontakozott ki. Erről az időszakról annak ellenére, hogy időben közelebb van hozzánk, mégis oly keveset tudunk. A külső nyomorúság mindig összekovácsol, mint az első gyülekezeteket is. A háború borzalmi, a vesztesé-

geink jobban egymás felé és az Úrra irányították tekintetünket.

Kezdtük igazán értékelnit a közösséget és a békességet. Tahiban, 1943. augusztusban *Mészáros Sándor* ifjúsági evangélizációjára 105 fiatal tett fogadalmat az Úr Jézusban nyert hitéről, akik csoportokban imádkoztak. Egy kis füzet őrizi nevüket, sajátkezű aláírásukkal, mely *Mészáros Sándor* hagyatékával együtt nálam van.

Érvényre jutnak újra a téli missziós alkalmak, amikor erre alkalmas gyülekezeti avatottak, kb. százan (*Aladics Mihály, André Lajos, Bankovics János, Csövéri István, Kovács János* stb.) járják a falvakat. (*Körösi Béla* éneke „A téli fák = szívek”, azaz a téli missziómunkások. Velük menve énekeltek lelkesen a fiatalok:

„És jöjjön eső vagy hóvihár,
Szélvész, orkán vagy fagy,
Mi Krisztus Urunkkal járunk,
Ki minket el nem hagy...”

A felszabadulás utáni évek nagy missziós mozgalmát így jellemezte dr. Somogyi Imre: 1946. az ébredés éve, 1947 a bemeirítések éve, és 1948 a (75 éves) jubileum éve, amit a Sportcsarnokban rendeztünk. Emléklapok I–II.

1948-ban volt Tahiban a legnagyobb lélekszámú tábor (5.000 ember) együtt 4–5 napon át. 1000 tagú énekkart vezényelt *Héthalmi Páth Károly*, és 100 tagú fúvószenekart irányított *Tóth Gábor* testvér. Az élmény és az ébredési munka eredménye is áldott volt.

Egy magyar anyanyelvű, de nem magyar állampolgárságú szemlélő így írt ezekről a napokról:

„Soha nem látott éhséget tapasztaltam Isten igéje iránt. Éjfélit tartottak az összejövetelek, s akik előző nap még ellenségesen viselkedtek, másnapra sírva megtértek”.

Sajnos az ébredés mint mozgalom vagy kampány ezzel véget is ért. Tahi bezárt. Csak a személyi kultusz leűnése után, 1958-ban kezdték rendbe tenni a tábor lerombolt épületeit a rákoshegyi ifjúság kezdeményezésével. Azóta felépült és helyreállt Tahi. Mondhatom, hogy egyre inkább szolgálja az ébredést azáltal is, hogy helyet ad a Gyülekezeti Munkásképző hallgatóinak a felkészülésre. Két hónapon keresztül ifjaink és gyülekezeti tagjaink testi-lelki felüdülésére és az evangélium hirdetésére szolgál.

5. Az utóbbi negyedszázad a mérlegen.

Történelmi távlatok feltérképezéséhez tér és idő kell. Az utóbbi 25 év pedig elég közel van ahhoz, hogy legtöbbünknek saját élménye legyen. Ezekre építve nagyra értékelem azokat a kezdeményezéseket, amiket az ébredés érdekében a még közöttünk élők munkáltak Balatonföldváron és Tahiban az ötvenes években a bibliaköri vezetőknek rendezett tanfolyamokon *Békefi Pál, Cserepka János, Gerő Sándor, Herjeczki András, Kalkó József, Kovács Géza, Nagy József, Szébeni Olivér* ébresztő előadásait, amik engem a szegedi baptista diákok közt végzett szolgálatban erősítettek, s ott is virágzó gyülekezet alakult. Alkalmanként rám is bíztak előadásokat.

Szólhatnánk az ebben az időben lezajlott szabolcsi ébredésről, aminek áldott gyümölcsei voltak, s csak sajnáljuk, hogy a történelmi helyzetek lefékeztek és nem hatott ki egész közösségünkre.

Ez időben is, mint mindig, akadtak devianciák, Faggyas-féle torz kinövés, amit ma már elfeledünk, de akkor az ébredés munkáját leterhelte. *Kovács Imre* egyházelnök pietistaellenes szívvel-lélekkel, szóval és írással végzett szolgálatával igyekezett helyreállítani ill. menteni a menthetőt. (Békehírnök 1962. IX. 15/3) „A baptisták és a pietizmus”.

Tizenöt évvel ezelőtt a lekipásztori értekezleten „Húsz év missziós mérlege” c. előadásában Szebeni Olivér többek között azt írta: „A jelentkező közöny és erenyedség ellen egyesek 'lelki' megoldásokat kerestek. Hittek abban, hogy a nagyszabású evangélikációk alkalmazása nyomán széles körű ébredés jön létre, és ezzel egyszerűen megoldódik minden. – Mindez elvileg igaz lehet, de nem így volt az akkori gyakorlatban. – A misztikának valóságos reneszánszát élték át gyülekezeteink. Amikor ez nem segített, nagy tömegek ébredéséről eltúlzott adatokról értesültünk. Heves teológiai viták keletkeztek, és erőszakos purifikátorok álltak a dobogóra. A türelmetlen bírálókat nem ellenőrizhető tényezőket hoztak fel. (Pl. „Nem eléggé buzgó hívő” valamelyik szolgatársunk, azért apadt nála a gyülekezet taglétszáma. Csak azért vannak anyagi nehézségei, mert nem bízza rá magát a vezetetésre...” A purifikátorokról azonban hamarosan kiderült, hogy maguk sem különbek a „Deákné vásznánál”. Nagyhangú bejelentéseik nem állják a kritikát, és sokkal inkább gondolnak önmagukra, mint a közösségre. Elsők között járnak autóval, megépítik házaikat.

Ezeket a zsákutcákat kibírta ugyan a közösségünk, de tanítson a történelem. Okos ember a más kárán tanul... Nem feltétlen szükségszerű, hogy ugyanazok a hibák újra előforduljanak. Csináljuk együtt, csináljuk jobban azt, amit ma lehet!

II. Mai tanítás a holnap érdekében

Az előadásra történt hivatalos felkérés ama tanácsát szívemben forgattam: „A múltunkra visszatekintő előadás-tól a mában végzett misszió ösztönzését várjuk”.

Ma is, mint mindig, lelki ébredést az evangélium hirdetése és az evangéliumi élet által nyerhetünk. S az a tény, hogy évek óta e témáról tanácskozunk, szinte nyüzsgünk, már jó jel, mert szeretnénk e munkára alkalmasaknak lenni. Ezért beszélgettünk hány éven keresztül mint főtémáról a lekipásztori értekezleten az evangélikáció alapjairól, az evangélikáció gyakorlati kérdéseiről, és íme most annak a múltban rejlő gyökereiről, mert akarjuk az evangélium által keltett ébredést egész közösségünkben. A „hogyanra” keressük a választ közösen.

Tomka Ferenc római katolikus professzor „Az evangélikáció” c. könyvéből idézek: „Az evangélium hirdetése az egyház számára nem fakultatív feladat... nem választhat, hogy óhajtja-e végezni vagy sem. Az Úr Jézus bízta rá ezt a küldetést, és ő azt akarja, hogy az emberek higgyenek és üdvözüljenek. A kérdés csupán az, hogy hogyan lehet a mai körben, a mai emberek előtt tanúságot tenni az evangéliumról; hogy milyen módszereket kövessünk az evangélium hirdetésében, hogy az emberek könnyebben befogadhassák azt!” (Evangeli Nutiandi 4.5. pont)

Megnyugvással vallom, közösségünk vezetői jól döntöttek akkor, amikor áldozatok vállalásával és fáradtságos munkával létrehozták és fenntartják a Gyülekezeti

Munkásképző Tanfolyamot és az Egyházzenei Tanfolyamot, amelynek évenként több száz hallgatója készül az evangélium továbbadására.

Csak üdvözölni tudom és imádkozom érte, hogy az ifjúsági konferenciák elérjék kitűzött céljukat. Megmaradjanak, sőt erősödjének és alkalmasak legyenek a szolgálatra, az evangélium megélésére ifjaink. Az evangélikáció első lépése és legfontosabb eszköze nem a szó, hanem az élet (Tomka F.). Ezt munkáljuk gyülekezeteinkben rendezett evangélikációs napok, ill. hetek alkalmával.

Követendő példa az ügyért az is, amit némely erősebb gyülekezet vállal a gyengébb körzetek felerősítésére, és a szolgálat ellátásáért. Wesselényi utcai, törökszentmiklósi, budai, székesfehérvári, pécsi, dunántúli szórványok stb.

Hálás vagyok azért is, hogy dr. Billy Graham evangélikálhatott nálunk. Azt gondolom, a hallott ige mellett legalább annyi áldása van annak, hogy tanított bennünket egyszerűen, a nép nyelvén evangélikálni. Nem utolsó sorban arra is, hogy a mi feladatunkat helyettünk nem végzi el senki, hanem magunknak kell felkészülni erre a magasztos, szent hivatásra.

Ennek kapcsán jutunk el egy nagyon korszerű kérdéshez, az ébredés és ökumenizmus kapcsolatához is. – A Graham-evangélikálás felekezeti, vagyis egyidejűleg ökumenikus és evangéliumi is. Az ő különös fordulata, amiről manapság annyit írnak és beszélnek különböző előítélettel, gyakorlatilag az a változás, hogy az „evangelical” evangéliumi nézetét ökumenizálja. Különbözik ez tapasztalható a német evangéliumi mozgalmakon belül is. Vállalják a társadalmi jószolgálatot és ugyanakkor az ébredés szolgálatát is, tagadva a régebbi antagonizmust.

És amikor részt veszünk a veszélyeztetett ifjúság és az iszákosmentő szolgálatban, vállalva a ránk eső részt a társadalmi feladatokból is, az evangélium tanításából mérítve, együtt végezzük az ébredés lehetőségének kibontakozását.

Visszatérek még a folyamatos ébredés gondolatához, amivel kezdtem előadásomat. Nem én vagyok ennek a feltalálója, hanem egy kis füzet, amit az Evangéliumi Iratmisszió forgalmaz közöttünk Normann P. Grubb-tól „folyamatos ébredés” címen, ebből azt olvashatjuk: „Meg kell tanulnunk állandóan közösségben járnunk Istennel és egymással. Otthon házasársunkkal, gyermekeinkkel, gyülekezetben, munkahelyünkön... stb. Így terjed az ébredés az emberekkel való érintkezés közben,... a hétköznapi poros útjain...” (31. old.)

„*Akinek van füle, hallja, mit mond a Lélek a gyülekezeteknek!*” (Jel 2:11)